

سوات به بيا جنت شي

د پښتونخوا د اطلاعاتو د وزير ميا افتخار حسپن خبرې اترې

اداره

شريعت نفاذ دې وشي او درېمه خبره ئې دا كوله چې پوځ دې لاړ شي او څلورمه خبره دا وه چې امام ډېرې كښې دې اسلامي يونيورسټي جوړه شي.

پښتون: ستاسو مطالبې څه وې؟

ميا صاحب: زموږ د هغوي نه دا مطالبې وې چې تاسو به وسله وغورځوئ،

مسلح گشتونه به نه كوي، سرڪاري املاكو ته به نقصان نه رسوي، متوازي حكومت جوړولو كوشش به نه كوي. ټرېننگ سنټرونه به بندوي. د صوبائي او مركزي حكومتونو رټ به تسليموي او د يو عام اوسېدونكي په شان به اوسئ. دا زموږ او د هغوي ترمنځ يوه لوظنامه وه چې د دواړو طرفو نه پرې دستخطونه شوي وو، دا زموږ لويه گټه وه كومه چې د دې معاهدې په ذريعه موږ وكړه.

پښتون: د معاهدې د ناكامه كېدو وجوهات څه وو؟

ميا صاحب: زموږ په ذمه چې كومې خبرې وې په هغې كښې يوه د هغوي د ملگرو رهائي وه، موږ وې چې دوي به د عدالت په ذريعه په تدريج رها كولې شي. اسلامي يونيورسټي مو اعلان كړه، د هغې

پښتون: اې ابن پي چې په كومو حالاتو كښې په حكومت كښې راغله، په دغه حواله كه څه ووايي؟

ميا صاحب: د انتخاباتو نه مخكښې زموږ پښتنه سيمه كښې د امن و امان مسئله ډېره زياته خرابه وه، موږ د عوامو نه ووټ د امن په نوم واخستو ځكه نو زموږ دا كوشش ؤ چې زر تر زره په پښتونخوا كښې

امن راولو. زموږ موقف دا ؤ چې د گولۍ په ذريعه امن نه شي راتلې ځكه نو موږ اول د مذاكراتو د لارې د دې مسئلې د هواري دپاره گامونه وچت كړل. موږ امريكه او مركزي حكومت په دې قائل كړل چې د امن راوستو دپاره خبرې اترې پكار دي او دا د وخت ضرورت دے. نو موږ ورومې قدم دا واخستو چې صوفي محمد مو رها كړو چې د خلقو اعتماد بحال شي او يوه د ورورولۍ فضا جوړه شي او يقيناً چې د صوفي محمد په رهائي عوام خوشحاله وو. بيا موږ دغې ډلو سره مذاكرات شروع كړل. يوه معاهده مو وكړه هغه معاهده داسې وه چې څه خبرې زموږ په ذمه وې او څه د هغوي په ذمه وې، زموږ په ذمه دا وو چې د هغوي كوم ملگري گرفتار شوي دي، هغوي دې پرېښودے شي، دوېمه غوښتنه ئې دا وه چې د

دپاره مو فند مختص کړو او د پوځ په حواله مو نه مطالبه وکړئ. دا خبره دې حد ته ورسېده چې بېت ورسره دا خبره وکړه چې کله امن راشي نو فوځ به په الله محسود د دې معاهدې د ختمولو اعلان وکړو، دا

تدریخ خپلو بارکونو ته لار شي. دې دوران کېنې دوي دا مطالبه شروع کړه چې زمونږ گرفتار کسان دې في الفور رها کړه شي، حالانکې زمونږ د دوي سره دا خبره شوې وه چې دغه کسان به عدالتونو ته پېش کولې شي او کېس ټو کېس به دوي رها کولې شي.

بيا ئې دا مطالبه وکړه چې پوځ دې سمدستي واپس شي، دا هم بېکاره د معاهدې خلاف خبره وه ځکه چې معاهده کېنې دا خبره شوې وه چې امن راشي نو پوځ به به تدریج واپس کړه شي. بل په دې دوران کېنې دوي بيا خپلې کارروائې شروع کړې، سکولونه ئې الوځول، مسلح گشتونه ئې شروع کړل او د دې کارروايو اعتراف ئې هم کولو.

پښتون: دې کېنې خو بېت الله هم مداخلت کړه و؟

ميا صاحب: دې دوران کېنې د هنگو يو عسکریت پسند رفيع الدين گرفتار شو چې د بېت الله ډېر خاص سره و. د سوات دې ډلې چې ورسره معاهده شوې وه دا مطالبه وکړه چې دا سره زر تر زره پرېږدئ. مونږ ورته په ځواب کېنې ووي چې زمونږ تاسو سره شوې معاهده د ملاکنډ ډويژن په سطح ده، د دې د چوکاټ نه بهر ستاسو هېڅ حق نه جوړېږي چې زمونږ

ميا افتخار حسېن ۱۵ اپرېل ۱۹۵۸ کېنې د نوبنار پېو په مياگانو محله کېنې پيدا شوه د. ابتدائي تعليم ئې د باچا خان د ازاد سکول نه حاصل کړه د، بيا کهاريا (پنجاب) ته منتقل شوي دي. ۱۹۶۵ء کېنې د جنگ په وجه کهاريا ښار خالي کړه شو او دوي واپس د نوبنار پيرپياڼي ته راغله، ورومبې زدکړې ئې د اسلاميه کالجېت نه پوره کړې او بيا ئې د پېو د گورنمنټ هائي سکول نه لسم وکړو. د اېف اې دپاره چې ئې اسلاميه کالج کېنې داخل شو نو په ورومبې ورځ د پښتون اېس اېف غړه شو چې وروستو ئې پکېنې ډېر فعال کردار ولوبوو. تهر ډاټير کېنې د پښتون اېس اېف گورنمنټ کالج پېښور صدر منتخب شو. ۱۹۷۹ء کېنې د گورنمنټ کالج نه د څوارلسم کولو نه پس پېښور پوهنتون ته لاړو. ۱۹۸۰ء کېنې د پښتون اېس اېف صوبائي صدر منتخب شو. پښتون اېس اېف په ۱۹۸۳ء کېنې د مارشل لاء خلاف د اېم آر ډي سره شريکه مبارزه کوله. د دې تحريک په دوران کېنې دې په ورومبې ځل د خپلو مشرانو سره د چوک يادگار نه گرفتار کړه شو او اووه مياشتې هري پور جېل کېنې پاتې شو. ۱۹۸۴ء کېنې يو ځل بيا پېښور جېل کېنې نظر بند کړه شو.

۱۹۸۵ء کېنې د جنرل ضياء الحق د غېر جماعتي اليکشن خلاف د پښتون اېس اېف د احتجاجي تحريک په دوران کېنې ونيوه شو او اته مياشتې قېد کړه شو. ۱۹۸۵ء کېنې د يو کارکن د قتل په حواله بنو ته لاړو او هلته ئې تقريرونه وکړل، د پوليسو د گرفتارۍ نه بچ شو خو په واپسۍ کېنې په لاره گرفتار کړه شو او ډومبل ته بوتله شو، د هغه ځائ نه بيا ډېرو ته بوتله شو او بيا په دې شرط رها کړه شو چې نېغ به پېښور ته ځي خو د دې باوجود ئې گومل پوهنتون کېنې د پښتون اېس اېف جلسې ته خطاب وکړو. ۱۹۸۵ء کېنې د پښتون اېس اېف مرکزي صدر غوره کړه شو. ۱۹۸۸ء کېنې د اليکشن دپاره د اې اين پي د اړخه د ستور ډنټس لائف نه نېغ په نېغه د ټکټ هولډر په حيث پارټۍ ته لاړو. د ۱۹۸۸ء اليکشن کېنې بريالۍ نه شو خو د ۱۹۹۰ء په انتخاباتو کېنې کامياب شو او د صوبائي اسمبلۍ غړه منتخب شو او د بېگم نسيم ولي خان پارليماني ليډر شپ کېنې د پارټۍ پارليماني سکريټري غوره کړه شو. د ۱۹۹۳ء په اليکشن کېنې صرف په ۱۴۹ ووټونو پاتې شو. ۱۹۹۷ء انتخاباتو کېنې بيا په صوبائي ټکټ کامياب شو. ۲۰۰۲ء اليکشن کېنې بيا بريالۍ نه شو او د ۱۸ فرورۍ ۲۰۰۸ء په اليکشن کېنې کامياب شو، اول د پښتونخوا وزيرتعليم او بيا د ترانسپورت او اطلاعاتو وزير وټاکله شو.

ميا صېب د خپل سياسي کېرئير په دوران کېنې د پارټۍ آفس سکريټري، جائنټ سکريټري، د اطلاعاتو سکريټري، ډپټي جنرل سکريټري او د صوبائي جنرل سکريټري په عهدو خپل فعال رول لوبولې د. د پښتون مجلې کارکوونکو د سوات د تېر او اوسني صورتحال په حواله د ميا صاحب سره تفصيلي خبرې اترې کړې دي چې ستاسو د وړاندې دي.

زموڼر بدقسمتي وه چې دومره کامیابه معاهده دوي ناکامه کړه او د دښمنانو هغه خبرې ئې رښتیا ثابتې کړې چې په دې معاهده دوي ځان مضبوطول او وخت اخستل غواړي، نه چې امن راوستل غواړي.

بیا دوي د سوات امن جرگې په وساطت موندل سره خبرې شروع کړې، زموڼر حکومت د افراسیاب خټک صاحب په مشرۍ کښې چې زه هم ورسره وم موندل ورسره د خبرو نه انکار په دې وجه وکړو چې تا سره اختیار نشته، ځکه چې موندل تاسره معاهده وکړه او هغه د وزیرستان نه بېت الله محسود ختمه کړه.

پښتون: د صوفي محمد سره د معاهدې څه پس منظر د؟

میا افتخار: موندل چې د طالبانو سره نېغ په نېغه کومه معاهده وکړه د هغې انجام خو دغه شو چې بېت الله ماته کړه نو چونکې د صوفي محمد سره زموڼر د وړاندې نه هم یوه معاهده شوې وه چې تر دغې دمه ئې هغه پوره پایښت و، بله خبره دا وه چې طالبانو هغه ته د پراختیا لړۍ نو موندل دا فېصله ځکه وکړه چې د هغه د شخصیت نه موندل په امن راوستو کښې د پرمختیا اخستل شو.

پښتون: تاسو چې د صوفي محمد سره د خبرو اراده وکړه نو د طالبانو د اړخه هم د هغې هر کله شوه

و؟

میا صاحب: او بالکل هغوي د شورې د اجلاس نه پس هر کله وکړو او وئیل ئې چې صوفي محمد څه فېصله وکړه، هغه به تحریک طالبان سوات ته هم قبوله وي نو ځکه موندل نور هم پرامیده شو چې په دې ذریعه به د اور او وینې دا لوبه بنده شي او د خلقو ځان او مال به محفوظ شي.

پښتون: د معاهدې کولو په وخت او وروستو خو په تاسو د بهر دنیا او د ملک دننه سیاسي گوندونو او دانشورانو د پراختیا لړۍ هم لرل او د معاهدې خلاف وو؟

میا صاحب: بالکل هم داسې وه او په داسې حالاتو کښې معاهده کول اسان کار نه و. او بیا چې صدر شونو اعلان ئې وکړو چې امریکه د ماډرېت طالبانو سره مذاکراتو ته تیاره ده نو موندل چې امریکه په خپله د طالبانو سره خبرې اترې کولې شي نو موندل ولې نه شو کولې، حالانکې په ځنې ځایونو کښې موندل خپل د پارټۍ منشور هم نظر انداز کړو، ځکه چې معروضي حقائق داسې وو چې د خلقو د وینې تویولو دا عمل ودرول وو نو موندل هرې قربانۍ ته تیار وو، تر څو چې د ملک دننه د مخالفت خبره ده نو موندل هېڅ کله خپله ذاتي خوښه نه ده کړې او نه مو په خپل سر څه فېصله کړې ده، موندل د معاهدې نه اول د صوبې د ټولو سیاسي گوندونو او د ملاکنډ ډویژن د مشرانو سره او د ژوند د بېلابېلو څانگو سره تعلق لرونکو پوهانو دانشورانو یوه جرگه راوغوښته او د معاهدې فېصله په دغه جرگه کښې وشوه.

پښتون: په دغه جرگه کېنې جماعت اسلامي گډون ولې نه و کړې حال دا چې دوي خود خبر اترو لارې ډېرې زوتوي؟

ميا صاحب: د صوبو ټولو ډلو شرکت کړې و، سپوډ جماعت اسلامي نه چې هغوي خپل نمائنده هم نه و رالېږلې. د دې نه د دوي د رجحاناتو پته لگي چې کله د خبرو اترو او مذاکراتو خبره کېده نو دوي پکښې شرکت کول ضروري ونه گڼل خو چې کله بيا وروستو دغه معاهدې ته فضا ډېره هواره شوه او هر چا ئې هر کله او حمايت کاوه نو جماعت اسلامي هم مجبوراً د دې د حمايت کولو بيان جاري کړو خو هغه هم دوي د مجموعي سياسي فضا نه مجبوره وو چې ملاتمه کېدل.

پښتون: معاهده کېنې خاص خاص نکات کوم وو؟ يا د هغوي مطالبات څه وو؟

ميا صاحب: د هغوي مطالبه د نظام عدل، قاضي کورټس او دارالقضاء وه چې مونږ ورسره متفق وو، د هغې دپاره لارې چارې برابرول د حکومت ذمه واري وه.

پښتون: د معاهدې نه پس صورت حال ولې يو دم بدل شو؟

ميا صاحب: لکه څنگه چې ما ووي چې کله تحريک طالبان د شورې د اجلاس نه پس اعلان وکړو، چې صوفي محمد څه فېصله وکړو نو مونږ ته به قبوله وي او لس ورځې سيزفائر اعلان ئې هم وکړو نو بيا مونږ نور هم پراميده شو خو چې په کومه ورځ معاهده لاس ليک شوه، هم په هغه ورځ طالبانو په بونډر حمله وکړه او نور جارحانه اقدامات ئې شروع کړل، دوي گوکن دره، شلېبانډی، ډگر او د پير بابا مزار قبضه کړو خو مونږ په دې حالاتو کېنې هم د ډېر

صبر، تحمل او سياسي لارو چارو نه کار واخستو او پوره کوشش مو وکړو چې دا معاهده ناکامه نه شي او په سوات کېنې امن راشي.

پښتون: بونډر کېنې خو خپل يو ډېر مضبوط قومي لښکر هم موجود و؟

ميا صاحب: کله چې طالبان بونډر ته تلل نو لښکر ئې مخه ونيوه او که لښکر موجود و ې نو هېڅ امکان نه و چې طالبانو بونډر قبضه کړي و ې، ځکه چې د دې نه وړاندې هم دوي چې کوشش کړي و نو قومي لښکر ورته ډېر سخت شکست ورکړي و او ټول ئې وژلي وو خو دغه وخت چې د ملاکنډ ډويژن کوم کمشنر و جاويد، هغه د بونډر خلقو سره دوکه وکړه، هغه لښکر ته وئيل چې تاسو کورونو ته لاړشئ دوي خو تش تبليغ کوي او واپس ځي په بونډر د قبضې څه اراده نه لري او د دغه ځانې نه د بونډر د بدمرغۍ اغاز وشو.

پښتون: د دې نه پس بيا لښکر يا د بونډر خلقو څه مزاحمت ونه کړو؟

ميا صاحب: لښکر چې خورشې بيا راغونډېدل او راغونډول ئې گران وي او بيا چې خبره دومره توده وي په جنگي نقطه نظر چې کوم اهم ځايونو، کنډوونه او مورچې وې هغه خو طالبانو ونيوي نو لښکر خو بيا بې وسه شو حالانکې بيا هم پوره مزاحمت وشو خو خو اوبه د ورځه تېرې وې؟

پښتون: حکومت د کمشنر جاوېد نه څه پوښتنه وکړه کنه؟

ميا صاحب: کمشنر په دغه دوران کېنې د غلط بياني نه کار واخستو، مونږ چې ورسره په دې حواله خبره وکړه نو وئيل ئې تاسو په خپله راشئ د بونډر حالات وگورئ، حکومت زه غوره کړم چې لاړشم او په

خپله د بونېر د حالاتو جائزه واخلم. هلته ما په غور د حالاتو جائزه واخسته، زه چې کله بونېر کښې ګرځېدم کمشنر او نور ټول کسان راسره وو، مونږ له يو وار نيم دوه ګاډي مخې له راغلل چې وسله و ال پکښې ناست وو، زما په پوښتنه کمشنر ځواب راکړو چې دا خو مقامي خلق دي او خبره ئې ګول مول کړه خو زه پوهه شوم، بيا چې کله زه د پيربابا مزار ته لاړم نو هلته خبره نوره واضحه شوه. پيربابا له خو زه مخکښې هم خوځو واره تلې يم، د هغې ځائے رونقونه مې ليدلي دي، زه چې لاړم نو د پيربابا بازار خوشې پروت ؤ، د مزار سره چې کوم لوتے جومات دے په هغې کښې يو عبادت کوونکے هم نه ؤ، حالانکې دا په عامو حالاتو کښې هيڅ امکان نه لري. د جومات او د مزار ترمينځه چې کومه فاصله ده په هغې کښې د ملنگانو چوپړۍ وې چې ګڼ ملنگان پکښې ناست وي دغلته يو ملنگ هم نه ؤ او چوپړۍ وړانې کړې شوې وې، دننه چې مزار ته لاړم په مزار څادر هم نه وه حالانکې داسې کېدے نه شي چې د پيربابا په مزار دې شال يا څادر نه وي.

غره په لمن کښې کومه پوليس څوکۍ ده، هغه خوشې پرته وه، صرف يو مجذوب حاله غوندي کس پکښې ناست ؤ، ما ترې نه پوښتنه وکړه چې عمله څه شوه، خلق څه شو او ته څه کړې، وئيل ئې طالبان راغلل ټول ئې ووهل، وې ټکول او وئې شړل، زه معذوره وم پوليس والا له به مې د پخلي کار کاوه نو ماته ئې څه ونه وئيل. ده غرته ګوته ونيوه چې هغه دي اوس هم دي، مونږ چې بره وکتل نو مورچې مو په نظر راغلې چې شل دېرش طالبان پکښې ناست وو او باقاعده د ټوپکو او مشين ګونو شپېلۍ ئې ښکارېدې خو زمونږ په اشارو او ګوتو نيوو دوي يو طرفته پټ شو. بيا زه شلېبانۍ ته لاړم، هغلته هم دغه صورت حال ؤ، بونېر کښې ما د مېډيا سره خبرې وکړې او خپل ليدلي کتلي مې ورته صفا صفا ووي.

پښتون: صوفي محمد خو هم د کمشنر سره بونېر ته تلے ؤ؟

ميا صاحب: کله چې صوفي صېب بونېر ته لاړو چې د بونېر نه طالبان واپس کړي خو کمشنر ده سره هم چال وکړو، څنگه چې زه تلے وم او ده طالبان پوهه کړي وو چې ډډې ته شئ، دغسې ئې دا وار وکړل چې مېډيا ته ئې شو کړل چې طالبان د بونېر نه ووتل خو د منصوبې مطابق په نورو لارو دوي بيا بونېر ته راننوتل خو د مېډيا نه خبره پټه نه پاتې کېږي، دغه د واپس داخېدو خبر هم مېډيا ته راغے او دا چال هم کامياب نه شو.

پښتون: د دې صورت حال په حواله ستاسو د صوفي محمد سره څه خبرې اترې وشوې؟

ميا صاحب: مونږ صوفي صېب ته ووي چې تا خو وئيل چې زه به په طالبانو وسله ږدم او خبره د هغې نه اپوټه روانه ده، صوفي صېب وئيل چې اعلان خو وشو خو څه پکار دي چې زه هغوي ته وښاييم تاسو

پښتون: د دې صورت حال په حقله د کمشنر څه تبصره وه؟

ميا صاحب: ما پوښتنه وکړه چې دا څه دي او که دلته طالبان نشته نو دا هر څه داسې ولې دي؟ دوي وئيل دلته په مزار کښې غلط کارونه کېدل نو د هغې مخنيوے پکار ؤ، ما ورته وئيل چې که غلط کار کېږي دا اختيار دوي له چا ورکړے دے چې د هغې خلاف اقدامات وکړي دا خو زمونږ ذمه واري ده او مونږ پښتانه په خپل کور، کلي او محله کښې غلط کار نه منو نو په جومات او روضه کښې به څنگه کوم غلط کار وشي. بيا زه ګوکن درې ته لاړم هلته چې د

ږدي هغه باغي دے خو صوفي محمد صېب چې هلته کومه گل پاشي وکړه هغه تاسو ته معلومه ده چې پارلمنت، آئين، قانون، عدالت، جمهوريت ټول ئي کفر وگرځو. چې په دې تقرير ټول خلق حېران هم شو او خفه هم او په دغه لږه موده کښې چې صوفي محمد د امن دپاره د هلو ځلو په نوم کوم مقام او عزت گټلے ؤ، نو په دغه تقرير د هغه گراف د اسمان نه زمکې ته راپرېوتو.

پښتون: د صوفي محمد سره تېمرگره کښې وروستي ملاقات کښې ستاسو د هغه سره په څه اتفاق رانغے؟

ميا صاحب: د ټولو نه لويه خبره فائزبندي وه، هغه د ډزبندي، مطالبه کوله او دا مونږ ته په هېڅ صورت قبوله نه وه، پنځلس ورځې چې هغوي په مختلفو مقاماتو حملې او قبضې کولې او خلق ئي وژل، ده هېڅ نه وئيل بيا چې هغوي په فورسز حملې شروع کړې او فورسز جوابي کارروائي شروع کړه نو په داسې وخت کښې د سيزفائر اعلان کول دغه ټوله علاقه او ټول اولس انتها پسندو ته سپارل وو.

پښتون: د تيمرگرې د مذاکراتو نه وروستو ستاسو د مولانا محمد عالم او اميرعزت خان سره هم خبرې شوې وې؟

ميا صاحب: زما د دواړو سره رابطه وشوه، دوي راته وئيل چې اوس تاسو د سيزفائر اعلان مه کوئ، ځکه چې زمونږ د طالبانو سره هېڅ رابطه نه کېږي او هسې نه چې ستاسو ډزبندي يو اړخيزي شي او هغوي بيا هم خپلې کارروائي، جاري وساتي. زه پوهه وم چې مسئله د رابطې نه ده خو د دوي په هغوي هېڅ وس نه رسي، دوي وئيل تاسو سحر رابطه وکړئ، ما سحر رابطه وکړه، دوي مطالبه وکړه چې فورسز سره تازه

قاضيان مقرر کړئ، شريعت کورټس قائم کړئ نو بيا به دوي وسله کېږدي، مونږ ورسره ومنله خو دوي لارل دیر ته واورېدل.

پښتون: دیر کې حالات څنگه خراب شول؟

ميا صاحب: دیر ته دوي لارل او د وزيرستان او باجوړ نه د مقامي عکسريت پسندو سره سره غېر ملکي انتهاپسند هم د دیر په لار سوات ته راتلل شروع شو، د دې مخنيو ځه ضروري ؤ، بيا چې کله دیر ميدان کښې دوي په سکيورتي فورسز حمله وکړه نو فورسز جوابي کارروائي وکړه. صوفي صېب د مذاکراتو معطل کولو اعلان وکړ او د ډزبندي، مطالبه ئي وکړه خو مونږ اوس پوهه وو چې دا کار د صوفي صېب په وس کښې نه دے او د هغه په ځله پسې تلل پکار نه دي. مونږ د ده د مطالبې مطابق د قاضيانو فيصله کړې وه خو ده ځان غائب کړو او ټولې رابطې ئي منقطعې کړې، مونږ اعلان وکړو چې صوفي محمد صېب که هر ځائے وي رابطه دې وکړي چې زمونږ سره د قاضيانو مقررو لو په فيصله کښې کښېني، په څلورمه ورځ دے راپېدا شو، مونږ تيمرگرې ته لارو خو ده به تا تاثر ورکولو چې هغه نور خلق زما خبره نه مني.

پښتون: صوفي محمد د سوات د گراسي گراونډ د "تاريخي جلسې" او خطاب په حقله څه وايئ؟

ميا صاحب: زمونږ دا پروگرام ؤ چې قاضيان مقرر شي نو مينگوره کښې به يوه لويه جلسه کوو، گورنر او وزيراعلي به ځي خو ده زمونږ نه خبره مخکښې کړه او په خپله ئي د جلسې اعلان وکړو. بيا هم زمونږ سره سره د ټولو خلقو توقع دا وه چې دے به طالبانو ته وائي چې نظام عدل نافذ شو، قاضيان مقرر شو اوس تاسو وسله کېږدئ او که څوک وسله نه

جگړه کښې چې کوم ۲ کسه وژل شوي، د هغوي لاشونه او کوم شپږ چې نيولي شوي د هغوي رهائي، د دې نه علاوه د معاهدې نه پس چې تر دې دمه په ټول ډويزن کښې څومره انتهاپسند نيولي شوي دي هغو ټول دې هم را پرېښودې شي او تر دې چې هري چند کښې د معاهدې نه پس د سوات طالبانو کومه خودکش حمله کړې وه او کوم کسان پکښې په موقعه گرفتار شوي وو چې د ټولو ثبوتونو سره هغوي د دغې چاؤدني دمه وارو، د هغوي فوري رهائي د دوي مطالبې وې. ما ورته وئيل چې مونږ خو صرف د نفاذ عدل او قاضيانو وعده کړې ده، تاسو چې د غوښتو کوم پند ورا بکس پرانستو دا خو دوي له ځانله ستېټ جوړول دي او ورته مې وئيل چې تاسو زمونږ سره د قاضيانو په مقررولو مشوره نه کوئ نو مونږ به بيا د خپل طرفه د دې اعلان کوو، دوي خبره اخوا دې خوا کړه او مونږ په سبا له د قاضيانو اعلان وکړو.

پښتون: خبره کله اېرېشن طرفته لاره؟

ميا صاحب: کله چې مونږ د نظام عدل اعلان وکړو، پارليمنټ پاس کړو، صدر دستخط کړو مونږ قاضيان مقرر کړل او بيا دوي وئيل چې مونږ وسله نه ېرډو دا زمونږ کاله د دې او مونږ به د ټوپک په زور په ټول پاکستان کښې څه چې په ټوله دنيا کښې د خپلو نظرياتو په زور د نافذولو دپاره خپل جنگ جاري ساتو نو بيا زمونږ سره بله لار نه وه.

پښتون: د اېرېشن فېصله چا وکړه؟

ميا صاحب: څنگه چې مونږ د نظام عدل دپاره د ټولو خلقو او سياسي گوندونو په مشوره فېصله کړې وه هم دغسې مو د اېرېشن دپاره د ټولو سياسي ډلو غونډه راوبلله او د ټولو متفقه فېصله وه چې اوس د دې مسئلې حل صرف دا د دې چې پوځي کارروائي وکړي

شي او د حکومت رت بحال کړې شي. بيا وزير اعظم سيد يوسف رضا گېلاني د اېرېشن شروع کولو باقاعده اعلان وکړو.

پښتون: په دغه فېصله کښې جماعت اسلامي او جمعيت علماء اسلام هم وو، دوي بيا ولې د اېرېشن مخالفت کوي؟

ميا صاحب: د دوي الفاظ دا و چې د امن و امان دمه داري د حکومت دمه واري ده، څوک چې د حکومت رت چېلنج کوي او امن و امان خرابوي نو دا د حکومت آئيني او قانوني دمه واري ده چې د خپل رت بحالولو دپاره جوابي کارروائي وکړي، دوي وئيل چې ستاسو دپاره دومره خبره کافي ده او خپل کار په سختۍ سره وکړئ، تر دې پورې ئې وئيل چې کله کله به مونږ مېډيا کښې د دې د مخالفت بيانونه هم ورکوو خو تاسو خپله کارروائي سرته ورسوئ، د دې ټولو خبرو ريکارډ موجود د.

پښتون: مونږ گورو چې په دغه حواله ټولې فېصلې اې اين پي د ټولو سياسي ډلو او نورو مشرانو په صلاح مشوره کوي بيا اې اين پي ولې تارگت ده؟

ميا صاحب: د هغې وجه دا ده چې تر اوسه دې مسئلې ته چا په سنجيدگۍ غور نه و کړې او د اېم اېم اې غونډې جماعت خو دا قصداً نظر اندا کړې وه. مونږ چې راغلو نو ووت خلقو د امن په نوم راکړې و، زمونږ ورومبۍ دمه واري د امن قائلول وو او دي. اې اين پي په دې مېدان کښې د دغه عناصرو په ناپاکو مقاصدو کښې د ټولو نه لوئې خنډه ده نو ځکه په دې جنگ کښې د ټولونو زيات نقصان زمونږ و شواو لا روان د دې زه د هغې په تفصيل کښې نه ځم خو تاسو ته پته ده چې زمونږ د مشرانو افضل خان لالا او اسفنديار خان نه واخله په ډېرو عهد پدارانو قاتلانه حملې وشوې، د ډېرو

ايم اين ايم، ايم پي ايم ورونيه عزيزان ووژل شول، کارکنان شهيدان کړي شو او لا دغه سلسله روانه ده. د امن دپاره دا د اي اين پي قرباني دي.

پښتون: د تېرو دوه دورونو د غېر مؤثره پوځي کاررواۍ او اوسني ايرپشن تاسو څنگه موازنه کوئ؟

ميا صاحب: د نظام عدل د نفاذ سره دغه عناصر په سياسي توگه بېخي يواځې شو، ټول خلق د ايرپشن په حق کښې شو، زه په دې نازکه مرحله کښې د تېرو وخت قېصې نه چېرېم خو دا ځل زمونږ پارټي او حکومت د ايرپشن نه مطمئن دي البته نور داسې امکانات هم شته چې ايرپشن د دې نه زيات مؤثر کړي شي. د ټول اولس چې کومه توقع ده چې د دې قوتونو سرکرده مشران دې زر تر زره خپل انجام ته ورسولي شي دغه زمونږ هم خيال دے چې د انتها پسندو قيادت دې ختم کړي شي، و دې وژلې شي نو د عوامو اعتماد به هم بحال شي او د فوځ مورال به هم لوړ شي.

پښتون: ستاسو مطلب دا دے چې د پوځ تېره کاررواۍ ډېره مؤثره نه وه او تاسو په سوات کښې د پوځ د مستقل قيام په حقله څه رايې لرئ؟

ميا صاحب: بالکل مونږ هغه وخت هم د کابينې د اجلاس نه پس پرېس بریفنگ کښې وئيلي وو چې دا کاررواۍ مؤثره نه ده دا دې مؤثره کړې شي، په دې زمونږ حکومت او عوام تحفظات لري. زمونږ د سوات ممبرانو په اسمبلۍ کښې قرارداد وړاندې کړو او صوبائي اسمبلې په دې حقله قرارداد منظور کړو، ترڅو چې په سوات کښې د پوځ د مستقل قيام تعلق دے نو اوس خو لا هلته کاررواۍ جاري ده او دا د پاکستان پوځ دے سوات هم د پاکستان برخه ده، هلته پوځ ولې نه شي پاتې کېدے.

پښتون: د متاثرينو په حواله حکومت خپله ذمه داري څومره پوره کړې دي؟

ميا صاحب: دا د دنيا د ټولو نه لويه نقل مکاني وه چې شمېر ئې ۳۸ لکو ته رسېدلې ؤ، زمونږ اصل اتلان هم دغه متاثرين دي چې په دغه جنگ کښې ئې د ټولو نه لويه قرباني ورکړې او بيا د مردان، چارسدې، صوابي، نوبسار، پېښور او نورو سيمو هغه خلق چې دغه متاثرينو ته ئې په خپلو کورونو او خپلو زړونو کښې ځائ ورکړو، دغه زمونږ هېروز دي، رښتيا خبره خو دا ده چې دا د حکومت دپاره ممکنه نه وه چې دومره لوي شمېر کښې متاثرين وپالي. مونږ د خپلو وسائلو او اختياراتو نه زيات کوشش کړے دے چې دغه متاثرين په ښه طريقه وپالو خو بيا هم دا ټول کړېدېت د پښتونخوا اولس ته ځي چې دغه ورونيو خوښندو ته ئې مينه محبت ورکړو او د هغوي سره ئې په دې سخته کښې لاس وکړو.

پښتون: اوس د متاثرينو واپسي شروع شوې ده، حکومت د تباھ شوي سوات دپاره څه پروگرام لري؟

ميا صاحب: په هنگامي بنيادونو چې د کومو وړانو سرکاري عمارتونو، سکولونو وغېره او د خلقو د کورونو مرمت کېدے شي، حکومت هغه کوي، دا به وخت اخلي مونږ د متاثرينو دپاره په خپلو خپلو علاکو کښې د خېمو او راشن وغېره بندوبست کړے دے نور د دوباره ودانۍ دپاره به لږ وخت پکار وي. د دې به سروې کېږي او د خلقو د نقصاناتو جائزه به اخستې شي او بيا به د هغې رپورټ مطابق د ودانۍ عمل شروع کولے شي.

پښتون: د متاثرينو واپسي به څومره وخت اخلي؟
ميا صاحب: د ځنو علاکو خلق مونږ د تلو نه منع کړي دي لکه اپردير، کبل، شانگلې او چغرزو پوله او يو څو نور ځايونه چې هلته لا کاروواۍ روانه ده، دا به ډېره زر مکمل شي او ټول خلق به خپلو کورونو ته واپس شي او سوات به بيا جنت شي.

پښتون: هلته د تعليمي هلوځلو څه صورت حال

دے؟

ميا صاحب: سکولونه پرانستي شوي دي، چې کوم سکولونه وران دي هلته د څپمو بندوبست شوي دے او ورو ورو ژوند معمول ته راځي.

پښتون: زمونږ ذاتي اطلاعات دي چې اوس هم د کوز دیر او ملاکنډ اېجنسی په سکولونو کې متاثرين دېره دي؟

ميا صاحب: دغه شمېر ډېر کم دے، د هغې دپاره مونږ بندوبست کړے دے چې نزدې کوم کېمپونه خالي شوي دي، هغې ته ئې رامنقل کړو او دغه سکولونه خالي کړو.

پښتون: د پښتون مجلې او د دې د لوستونکو دپاره څه پېغام؟

ميا صاحب: پښتون مجله يو تاريخ حيثيت لري، دې مجلې د پښتو په صحافت کې يو ډېر اهم رول لوبولے دے او د پښتنو په سياسي شعور را پېدارولو کې هم د دې مجلې کردار منلے شوي دے. د پښتنو په ثقافتي او ادبي ترقي کې هم د پښتون مجلې کردار د هېرولو نه دے. پښتنو ته خواست کوم چې دا مجله ولولي او د دې د خوبو او خاميو په حقله خپله رائي ورکړي او دغسې د پښتنو د ټولني په پرمختگ او پښتنو په سياست کې د دې رول نور هم مؤثر کړي. ■